

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ М.І.Мальований

« ____ » _____ 2018р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІКРОЕКОНОМІКА

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: 051 Економіка

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

075 Маркетинг

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет: економіки і підприємництва

Умань-2018р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для здобувачів вищої освіти спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – Умань: Уманський НУС, 2018. – 24с.

Розробники робочої програми:

К.е.н., доцент кафедри економіки _____ Бурляй А.П.

К.е.н., доцент кафедри економіки _____ Смолій Л.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки

Протокол № 1 від 28.08.2018 р.

Завідувач кафедри:

_____ Мудрак Р.П.

„___” _____ 2018 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки підприємництва (протокол № 1 від 01.09.2018 р.)

Голова науково-методичної комісії факультету економіки підприємництва

„___” _____ 2018р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>0305 «Економіка та підприємництво»</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 16			
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		1-й	2-й
		Семестр	
		2-й	3-й
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність 051 Економіка 071 Облік і оподаткування 072 Фінанси, банківська справа страхування 075 Маркетинг 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання - 6		22	6
		Практичні, семінарські	
		38	4
		Самостійна робота	
		42	110
Індивідуальна робота			
		18	-
Вид контролю			
		іспит	іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми навчання – 100%
- для заочної форми навчання – 9%;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – засвоєння економіко-теоретичних положень про основні критерії і принципи ефективного функціонування підприємств – суб'єктів ринкової системи господарювання.

Завдання - засвоєння основних положень сучасної теорії виробничої діяльності суб'єктів господарювання, цесвідомлення необхідності і механізму її практичного застосування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність і механізми дії законів попиту і пропозиції;
 - нецінові фактори, що впливають на попит і пропозицію;
 - критерії стану рівноваги фірми та галузі у короткостроковому і довгостроковому періодах та механізм встановлення економічної рівноваги в умовах досконалої і недосконалої конкуренції;
 - механізм функціонування і особливості ринків факторів виробництва;
 - правила раціонального комбінування виробничих ресурсів на підприємстві;

вміти:

- визначити рівень ефективності виробництва на підприємстві;
- провести порівняльний економічний аналіз різних (альтернативних) варіантів використання наявних виробничих ресурсів;
- встановити, чи є комбінування виробничих ресурсів на підприємстві оптимальним;
- визначити оптимальний рівень випуску продукції;

мати уявлення:

про методику визначення оптимального об'єму випуску і передумови максимізації прибутку фірми

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Тема 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Зміст, співвідношення і генезис термінів “політична економія”, “економічна теорія”, “теоретична економіка”, “економікс” та ін. Предмет дисципліни “Економіка” (“Теоретична економіка”, “Економікс”). Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної і теоретичної економіки.

Альтернативність мети використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб’єктів ринкових відносин. Методологія мікроекономіки: граничний аналіз, моделювання: графічне, аналітичне, табличне; оптимізація й визначення рівноваги тощо. Нормативна й позитивна мікроекономіка.

Мікросистема: поняття, різновиди. Мета, роль і особливості функціонування мікросистем у ринковій економіці. Основні характеристики (ознаки) ринків досконалої та недосконалої конкуренції. Характеристика дії мікросистем у різних ринкових ситуаціях.

Мета і завдання дисципліни. Взаємозв’язок з іншими дисциплінами. Характеристика базових підручників, що репрезентують зарубіжні та вітчизняні школи мікроекономіки.

Тема 2. ТЕОРІЯ ГРАНИЧНОЇ КОРИСНОСТІ І ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація. Поняття корисності, її особливості та спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем.

Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної граничної корисності блага, його графічне зображення.

Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. Модифікація функції корисності як залежності між кількістю споживаних благ та рівнем корисності за умови бюджетних обмежень. Суть раціонального вибору споживача.

Поняття рівноваги споживача. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.

Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Поняття попиту на благо. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.

Тема 3. ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; субституціональність. Множинність благ та повна інформованість споживача, зовнішні умови для здійснення вибору.

Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.

Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Спадний характер та неможливість перетину кривих байдужості за кращих однакових умов. Карта байдужості.

Гранична норма заміщення благ: суть і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія: рівняння і графічна побудова. Визначення нахилу бюджетної лінії та кута нахилу внаслідок зміни цін на блага. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії та на процес споживання.

Два підходи до оптимізації споживчого вибору, їх гранична інтерпретація. Вирівнювання зважених граничних корисностей і рівновага споживача. Різні випадки досягнення рівноваги: “кутова” і “внутрішня” рівноваги.

Тема 4. АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА НА РИНКУ ТОВАРІВ

Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова лінії “дохід – споживання”. Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття “нормальних” і “неякісних” товарів. Крива Енгеля. Закон Енгеля. Розподіл споживчих витрат за напрямками їх використання.

Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії “ціна – споживання”. Траєкторія зміни споживання внаслідок зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Визначення умов моделі, що аналізується: зменшення ціни одного з товарів за незмінних цін на інші товари та незмінного доходу споживача. Неоднозначність впливу на споживчий вибір. Розкладання сукупної зміни і обсягу попиту на дві складові: ефект доходу і ефект заміщення. Одно- та різнонаправлений вплив ефектів. Парадокс Гіффена.

Ефекти заміщення і доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності.

Утворення “надлишку споживача” в результаті перевищення корисності товарів за ціною. Приріст надлишку споживача як показник зміни його добробуту. Сукупний надлишок споживача та формування ринкового попиту на певний товар. Зміна надлишку і втрати в результаті введення податків та дотацій на товари.

Тема 5. РИНКОВИЙ ПОПИТ ТА РИНКОВА ПРОПОЗИЦІЯ. РИНКОВА РІВНОВАГА

Попит на товари в умовах досконало конкурентного ринку. Ринковий попит як сума індивідуального попиту всіх споживачів певного товару.

Зображення попиту: аналітичне, табличне та графічне. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача.

Цінові та нецінові детермінанти попиту. Зміна величини (обсягу) попиту: переміщення вздовж функціонально заданої лінії попиту. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінантів, його графічна ілюстрація. Особливості взаємовпливу цін взаємопов'язаних товарів.

Принципова оцінка дії цінових та нецінових детермінантів попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках.

Суть поняття “пропозиції”. Закон пропозиції та його аргументація: ціна як ринковий стимул для виробника: збільшення граничних витрат як стримуючий фактор, збільшення обсягу виробництва тощо. Аналітичне, табличне та графічне зображення пропозиції.

Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Різниця понять “зміна пропозиції” та “зміна обсягу пропозиції”. Зсув кривої пропозиції під впливом нецінових детермінантів.

Табличне та графічне зображення ринкової пропозиції. Альтернативна вартість, крива виробничих можливостей та крива ринкової пропозиції.

Тема 6. ЕЛАСТИЧНІСТЬ

Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари. Методичні підходи до обчислення показника еластичності. Діапазон числових значень коефіцієнта прямої цінової еластичності попиту.

Чинники цінової еластичності попиту, особливості їх впливу. Суть абсолютно еластичного та абсолютно нееластичного попиту. Взаємозв'язок між ціною та валовим вигоном за різної еластичності.

Методика обчислення коефіцієнта еластичності попиту за доходом, параметри його значень для “нормальних” та “неякісних” товарів.

Суть “перехресної” еластичності попиту, методика обчислення відповідного коефіцієнта. Кількісні параметри еластичності для взаємозамінних та взаємодоповнювальних товарів.

Практичне використання концепції “перехресної” еластичності попиту для обґрунтування цінової політики продавців (виробників) взаємопов'язаних товарів.

Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції.

Перехресна еластичність пропозиції та її вплив на стратегію товаровиробника.

Тема 7. МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, економічна організація, найважливіший різновид мікросистем. Спрощена схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). Підприємство як закупівельна система, товаровиробник та продавець. Динамічність зовнішнього середовища і його вплив на внутрішню динаміку виробництва. Поняття адаптивності, гнучкості та гомеостатичності у виробничо-ринковій системі.

Мотивація поведінки підприємства. Головні види виборів підприємства: що виробляти (продукція, роботи, послуги), як виробляти (технологія, фактори виробництва), для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни). Фактор часу і періоди функціонування підприємства: миттєвий, короткий і тривалий. Поняття оптимального та рівноважного станів підприємства.

Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт.

Поняття загального (сукупного валового), середнього та граничного доходів. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибутки.

Тема 8. ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА

Витрати виробництва. Класифікація та види витрат. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до їх визначення. Альтернативні витрати та їхній склад. Сукупні, середні та граничні витрати.

Постійні та змінні витрати (сукупні та середні). Типовий характер зміни витрат у короткому періоді. Закон неминучого зростання граничних витрат (зниження дохідності).

Криві довготривалих витрат (сукупних і середніх) як такі, що огинають криві короткотермінових витрат. Види кривих тривалих середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в процесі вироблення довготермінової стратегії розвитку. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску). Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.

МОДУЛЬ 2 . МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА

Тема 9. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Ознаки й умови досконалої конкуренції: атомістичність, відкритість, мобільність ресурсів, прозорість, однорідність товару тощо. Поліполістичний спосіб поведінки суб'єктів ринку.

Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту, середнього, граничного і сукупного доходу підприємства.

Максимізаційно-мінімізаційна мета підприємства у короткотерміновому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Поведінка підприємства за умов зміни ринкової ситуації. Правила поведінки підприємства, їхня універсальність. Пропозиція фірми у короткотерміновому періоді, її зв'язок з кривими витрат: графік галузевої пропозиції.

Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Рівноважна функція ціни. Вплив зміни попиту і пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. Деякі варіанти комбінації попиту та пропозиції: множинність рівноваги. Сталість ринкової рівноваги.

Рівновага фірми та галузі у короткотерміновому періоді. Рухомість ринкового попиту та пропозиції. Звуження мотивації діяльності підприємства з одночасним розширенням можливостей маневрування ресурсами. Пропозиція фірми в довготерміновому періоді. Крива ринкової пропозиції на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації (галузі з постійними, зростаючими, спадними витратами та їхні комбінації).

Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Тема 10. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК

Поняття одного продавця, ринкової (монопольної) влади у вузькому та широкому розумінні слів. Ознаки “чистої” монополії: один продавець, відсутність замінників товару, бар'єри для доступу конкурентів у монополізовану галузь тощо.

Крива попиту монополіста. Одночасний вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правило максимізації прибутку. Деякі варіанти стану фірми-монополіста у короткому періоді. Пропозиція монополіста й особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди.

Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Свідоме створення та підтримування вхідних бар'єрів монополістом. Досягнення та утримання ринкової влади монополістом у тривалому періоді.

Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні, державні, недержавні тощо. Діагностування монопольної влади. Особливості поведінки реальних монополій. Економічні наслідки монополізації галузі, порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків, потреба у державному регулюванні монополії, антимонопольна політика.

Тема 11. ОЛГОПОЛЬНИЙ РИНОК

Нечисленність фірм в олігополістичних галузях, високі бар'єри для входження у галузь, загальна взаємозалежність підприємств. Поведінка олігополістів: некооперативна й кооперативна. Цінові війни за некооперативної поведінки: межі зниження рівня цін, наслідки для споживачів і товаровиробників.

Аналіз “ламаной” лінії попиту. Негнучкість цін. Формування підприємством політики стабілізації цін і маневрування капітальними витратами (стабільність середніх змінних витрат).

Інституційні аспекти утворення та діяльності картельних спілок. Таємні змови, їх міцність і загострення конкуренції. Антитрестовське законодавство як чинник, що протидіє таємній змові. Мовчазна згода (тип лідерства у цінах). Ціноутворення за принципом “витрати плюс...”.

Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.

Тема 12. РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією. Кількість товаровиробників та диференціація виробів. Умови входження в галузь. Нецінова конкуренція за даної ринкової структури.

Еластичність попиту за монополістичної конкуренції. Прибутковість та збитковість підприємства у короткотерміновому періоді. Визначення оптимального обсягу продажу та цінова політика. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді.

Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні наслідки і загрози. Реклама товару. Вплив рекламної діяльності на обсяг продажу і витрати.

Наслідки нецінової конкуренції для споживачів: діапазон споживчого вибору і втрати вільного часу. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів. Надлишкова виробнича потужність і її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.

Тема 13. ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Функції ринків ресурсів в економіці. Споживання виробником факторів виробництва: мета й обмеження. Граничний фізичний продукт ресурсу, методика його обчислення і графічна інтерпретація. Гранична дохідність ресурсу для різних виробників. Граничні витрати ресурсу і максимізація прибутку виробником. Попит на ресурси, зміна обсягу попиту та попиту в цілому. Цінова еластичність попиту на ресурс.

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Суть та особливості використання поняття заробітної плати. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Граничний вииграш виробника від найманої праці.

Обґрунтування рішення про наймання. Попит окремого виробника на працю. Формування галузевого та ринкового попиту на працю.

Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Ефекти зміни доходу і заміщення за змін заробітної плати. Криві пропозиції праці, що “вигинаються назад”. Ринкова пропозиція послуг праці. Диференціація заробітної плати. Рівновага на ринку праці: двосекторна модель.

Попит монополії на працю і монополярна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Граничні витрати на працю для монопсоніста. Прийняття рішення про наймання на монопсонічному ринку праці.

Монополярна влада продавців праці. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці.

Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Дискримінація на ринках робочої сили. Проблеми еквівалентності праці.

Тема 14. РИНОК КАПІТАЛУ

Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Рух капіталу і капітальні фонди. Поняття позичкового процента. Вплив ставки позичкового процента на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді.

Часова перевага як економічна категорія. Гранична норма часової переваги, її графічна інтерпретація. Міжчасове бюджетне обмеження та міжчасова рівновага накопичувача. Ефекти зміни доходу і заміщення в результаті зміни ставки позичкового процента.

Ринкова ставка позичкового процента, однозначність її для позичальників та кредиторів. Вплив зміни ставки на рівноважний обсяг підприємницьких інвестицій. Поняття точної або дисконтованої вартості, методика її обчислення. Поточна вартість і ринкова ціна основних фондів. Обґрунтування інвестиційних рішень щодо придбання основних фондів. Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень.

Тема 15. АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ РІВНОВАГИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого, дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса.

Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Паретто-ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Паретто. Ефективність та справедливість.

Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Паретто–оптимальний розподіл ресурсів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків (при обміні, при використанні вкладень у виробництво, на ринку товарів). Причини обмеженої спроможності ринкового регулювання: наявність ринкової влади, непрозорість ринків, неповна чи асиметрична інформація, вплив зовнішніх ефектів, існування суспільно значущих благ, позаринкова діяльність суб'єктів ринку та неринкові механізми регулювання тощо. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 16. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Сучасна економічна теорія про права власності як сукупність санкціонованих норм поведінки. Трансформування власності та ринкові процеси.

Інституціональна природа сучасної фірми. Загальні, специфічні, інтерспецифічні ресурси фірми. Контрактна концепція фірми. Трансакційні витрати.

Поняття про зовнішні ефекти. Негативні та позитивні зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії.

Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Споживчі властивості суспільних благ: загальнодоступність, неконкурентність та невиключність. Суспільні блага та ефективність. Неспроможність ринкового механізму регулювати ефективність суспільних благ та функції держави.

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “МІКРОЕКОНОМІКА” ЗА
МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ
(ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ)**

№ п/п	Тема	Кількість годин, відведених на:				
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальні заняття	СРС
МОДУЛЬ 1. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА						
1	Предмет і метод мікроекономіки	6	1	2	1	2
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	6	1	2	1	2
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	6	1	2	1	2
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів	6	1	2	1	2
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	12	2	4	2	4
6	Еластичність	6	2	2	1	1
7	Мікроекономічна модель підприємства	6	1	2	1	2
8	Витрати виробництва	12	2	3	1	6
	Всього	60	11	19	9	21
Форма модульного контролю - тестування						
МОДУЛЬ 2. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА						
9	Ринок досконалої конкуренції	11	2	3	2	4
10	Монопольний ринок	10	2	3	1	4
11	Олігопольний ринок	9	2	3	1	3
12	Ринок монополістичної конкуренції	6	1	2	1	2
13	Ціноутворення на ринку праці	6	1	2	1	2
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	6	1	2	1	2
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність	6	1	2	1	2
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства	6	1	2	1	2
	Всього	60	11	19	9	21
Форма модульного контролю - тестування						
	Всього	120	22	38	18	42
Форма підсумкового контролю - екзамен						

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “МІКРОЕКОНОМІКА” ЗА
МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ**

(ЗАОЧНА ФОРМА НАЧВЧАННЯ)

№ п/п	Тема	Кількість годин, відведених на:			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	СРС
МОДУЛЬ 1. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА					
1	Предмет і метод мікроекономіки	8,5	0,5	-	8
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	9	0,5	0,5	8
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	9	0,5	0,5	8
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів	8	-	-	8
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	9	0,5	0,5	8
6	Еластичність	5,5	0,5	-	5
7	Мікроекономічна модель підприємства	5	-	-	5
8	Витрати виробництва	5	0,5	0,5	4
МОДУЛЬ 2. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА					
9	Ринок досконалої конкуренції	9	0,5	0,5	8
10	Монопольний ринок	9	0,5	0,5	8
11	Олігопольний ринок	9	0,5	0,5	8
12	Ринок монополістичної конкуренції	9	0,5	0,5	8
13	Ціноутворення на ринку праці	8,5	0,5	-	8
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	6,5	0,5	-	6
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність	6	-	-	6
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства	4	-	-	4
Форма поточного контролю – контрольна робота					
Всього		120	6	4	110
Форма підсумкового контролю - екзамен					

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Дення форма	Заочна форма
1	Предмет і метод мікроекономіки	2	-
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	2	0,5
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	2	0,5
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів	2	-
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	4	0,5
6	Еластичність	2	-
7	Мікроекономічна модель підприємства	2	-
8	Витрати виробництва	3	0,5
9	Ринок досконалої конкуренції	3	0,5
10	Монопольний ринок	3	0,5
11	Олігопольний ринок	3	0,5
12	Ринок монополістичної конкуренції	2	0,5
13	Ціноутворення на ринку праці	2	-
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	2	-
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність	2	-
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства	2	-
Усього годин		38	4

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Дення форма	Заочна форма
1	Предмет і метод мікроекономіки - <i>Історія формування мікроекономіки як науки та її розвиток у сучасних умовах</i>	2	8
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача <i>Модифікація функції корисності в умовах бюджетних обмежень.</i>	2	8
3	Ординалістська теорія поведінки споживача <i>Головні чинники, що обумовлюють систему переваг споживача</i>	2	8
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів <i>Парадокс Гіффена.</i>	2	8
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	4	8
6	Еластичність <i>Фактори, що впливають на ступінь еластичності попиту.</i>	1	5
7	Мікроекономічна модель підприємства <i>Поняття оптимального стану підприємства і стану рівноваги.</i>	2	5
8	Витрати виробництва <i>Передумови мінімізації витрат фірми.</i>	6	4
9	Ринок досконалої конкуренції <i>Довгострокова рівновага фірми і галузі в умовах досконалої конкуренції.</i>	4	8

10	Монопольний ринок <i>Економічні наслідки монополізації виробництва.</i>	4	8
11	Олігопольний ринок <i>Олігополізація ринку України.</i>	3	8
12	Ринок монополістичної конкуренції <i>Еластичність попиту в умовах монополістичної конкуренції.</i>	2	8
13	Ціноутворення на ринку праці <i>Формування індивідуального і галузевого попиту на працю.</i>	2	8
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	2	6
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність <i>Рівновага в економіці “чистого” обміну.</i>	2	6
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства <i>Роль держави у ринковій економіці.</i>	2	4
Усього годин		42	110

6. Індивідуальні завдання

Денна форма навчання. Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Мікроекономіка» виконуються в Робочому зошиті для вивчення дисципліни «Мікроекономіка» для студентів галузей знань 0305 «Економіка та підприємництво» відповідно до запланованої кількості годин:

№ з/п	Назва теми	Обсяг годин
1	Предмет і метод мікроекономіки	1
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	1
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	1
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів	1
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	2
6	Еластичність	1
7	Мікроекономічна модель підприємства	1
8	Витрати виробництва	1
9	Ринок досконалої конкуренції	2
10	Монопольний ринок	1
11	Олігопольний ринок	1
12	Ринок монополістичної конкуренції	1
13	Ціноутворення на ринку праці	1
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	1
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність	1
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства	1
Усього годин		18

Заочна форма навчання. Для студентів заочної форми навчання передбачене написання індивідуальних контрольних робіт відповідно до Методичних вказівок для написання контрольних робіт з «Мікроекономіки».

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою частиною навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів.

Метою написання контрольної роботи є закріплення та поглиблення теоретичних знань, набутих студентом у процесі вивчення курсу. Контрольна робота повинна продемонструвати ступінь опанування студентом навчального матеріалу, вміння самостійно осмислити і систематизувати навчальну інформацію, чітко, стисло і логічно викласти матеріал, обґрунтувати власну думку, зробити висновки.

Студент виконує контрольну роботу, яка складається з теоретичної (трьох питань) та практичної частини (трьох задач). Варіант контрольної роботи обирається у відповідності до останньої цифри залікової книжки студента.

Обсяг контрольної роботи – 18 аркушів учнівського зошита.

Висвітлення теоретичних питань не потребує плану, вступу, але обов'язково повинно завершуватись висновками, списком літератури.

Розв'язки задач повинні супроводжуватись поясненнями, формулами і висновками.

Контрольна робота виконується на основі вивчення студентом основної літератури, а також потребує залучення додаткової літератури – публікацій фахових журналів: “Економіка України”, “Економіст”, “Економіка АПК” та інших.

Наведені у роботі цифрові дані, цитати, таблиці, якщо вони взяті з першоджерел, мають супроводжуватися посиланнями на ці джерела. Посилання на цитовані джерела мають бути оформлені певним чином: для книг – вказуються автор, назва книги, номер тому, частини, місце видання (місто), назва видавництва, рік видання, порядковий номер сторінки; для журналів –

автор статті, її назва, назва журналу, рік і номер видання, номер сторінки; для газет – автор статті, її назва, номер газети, дата випуску.

Робота має бути написана чітким розбірливим почерком, грамотно і охайно. Контрольна робота виконується відповідно до цих вимог, інакше вона не буде допущена до захисту, незалежно від її змісту.

Здати іспит з курсу „Мікроекономіка” студент може тільки після захисту контрольної роботи. Дату і час захисту роботи встановлює викладач. Робота зараховується тільки за підсумками співбесіди її автора з викладачем.

Студенти, які не виконали та не захистили контрольної роботи, до іспиту не допускаються. Видане студенту завдання вкладається в зошит з контрольною роботою і повертається на кафедру.

7. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники).

8. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспитів.

Введена кредитно-модульна система організації навчального процесу зі 100-бальною шкалою оцінювання знань студентів.

Система поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль: загальна сума балів - 70

- активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання модульних (контрольних) робіт;
- виконання розрахунково-практичних робіт;
- виступ на занятті:
 - а) підготовлений самостійно - 3 бали;
 - б) суто по конспекту - 2 бал;

Заохочувальні бали

- виступ з доповіддю на студентській науковій конференції – 1-10 балів;

- участь у студентських олімпіадах та конкурсах – 1-15 балів.

Підсумковий контроль:

Оцінювання здійснюється за результатами поточного контролю та іспиту (максимальна сума балів - 30).

Загальна оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами поточного контролю та екзамену і трансформується у 4-бальну оцінку:

Інтервальна шкала оцінок

Рейтинговий показник	Оцінка у національній шкалі	Оцінка ECTS
90-100	5 (відмінно)	A (відмінно)
82-89	4 (добре)	B (добре)
75-81		C (добре)
68-74	3 (задовільно)	D (задовільно)
61-67		E (задовільно)
35-60	2 (незадовільно)	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-34	-	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням

12. Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест	Разом
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Сума		
T1 – T8	T9 – T16	70	30	100
35	35			

T1, T2,... – теми змістових модулів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник У 2 кн. /За ред. С.М. Панчишина, П.І. Острроверха Кн. 2: Мікроекономіка. – К.: Знання, 2010. – 437 с.
2. Андреюк Н. В. Мікроекономіка. Основи теорії та практикум: Навч. метод. посіб./ Н. В. Андреюк, Л. В. Кузнецова, Н. М. Салатюк. – К.: НУХТ, 2010. – 408 с. 4.
3. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг курс: Навч. посіб./А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва. – Харків.: ХНАМГ. 2012. – 247 с.
4. Базилевич В. Д. Мікроекономіка: Практикум: Навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. [За ред. В. Д. Базилевича]. – 3 те вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 491 с.
5. Базилінська О.Я. Мікроекономіка: Навч. посіб.: РМОІНУ/ О.Я. Базилінська, О.В. Мініна; За ред. О.Я. Базилінської. – К.: ЦУЛ, 2009. – 352 с.
6. Мікроекономіка : Підручник / [А.П. Наливайко, Л.А. Азьмук, П.Г. Банщиків та ін.] ; за наук. ред. А.П. Наливайка. – К.: КНЕУ, 2011. – 446 с.
7. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2008. – 679 с.
8. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник у 2 ч. [С. Будаговська, та інш.] / За заг. ред. С. Будаговської. – К. : Основи, 2010. – Ч.1: Мікроекономіка. – С. 7– 210.
9. Мікроекономіка: навч. посіб. / З. О. Адаманова, Ю. М. Дмитрієнко, М. Ванієва; Крим. інж.-пед. ун-т. — Сімф. : Кримнавчпеддержвидав, 2010. — 442 с.
10. Мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Я. Стеблій; Нац. банк України. Львів. банк. ін-т. — Л., 2004. — 222 с.

11. Безугла В.О., Постіл І.І. Мікроекономіка. Навч. Пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
12. Ватаманюк З.І. та ін. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка. Навч. посіб. / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. - К.: Вид. Дім Альтернативи, 2001.
13. Горобчик Т.Т. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2003 - 236 с.
14. Горошко М.Ф., Кулішов В.В. Мікроекономіка: Тести. Ситуації. Задачі. Навчальний посібник / За заг. ред. В.В. Кулішова. - К.: Ельга, Ніка-центр, 2003.
15. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. Практикум: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
16. Долан З. Дж., Линдсей Д. Микроэкономика: Пер. с англ. В. Лукашевича и др. / Под общ. ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича. — СПб, 1994. – 448 с.
17. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. економ, спец. вигц. навч. закл./ За ред.: З. Ватаманюка, С. Панчишина. - К.: Основи, 2000.
18. Задоя А. О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи. Навч. посіб. 3-тє вид. К.: Т-во "Знання", КОО, 2003.
19. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 416 с.
20. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. — М.: Высш. шк., 2001. – 572 с.
21. Піндайк Р., Рубінфелд Д. Мікроекономіка. - К.: Основа, 1997.
22. Семюелсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка. - К.: Основа, 1998.
23. Сафранов Т. А., Губанова О.Р., Лукашов Л.В. Еколого-економічні основи природокористування : навч. посіб. Львів : "Новий Світ-2000", 2015. 350 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України / Режим доступу:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Європейського центрального банку/ Режим доступу:
[// www.ecb.europa.eu](http://www.ecb.europa.eu).
3. Офіційний сайт Асоціації українських банків Режим доступу:
[//www.aub.com.ua/](http://www.aub.com.ua/) .
4. Офіційний сайт Національного банку України / Режим доступу:
<http://www.bank.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України / Режим доступу:
<http://www.amc.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт програми розвитку ООН / Режим доступу:
<http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2010/chapters/ru/>.
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики Росії / Режим доступу:
<http://gks.ru/>
8. Офіційний сайт Світового банку / Режим доступу:
<http://data.worldbank.org>
9. Мировая книга фактов/ Режим доступу:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>